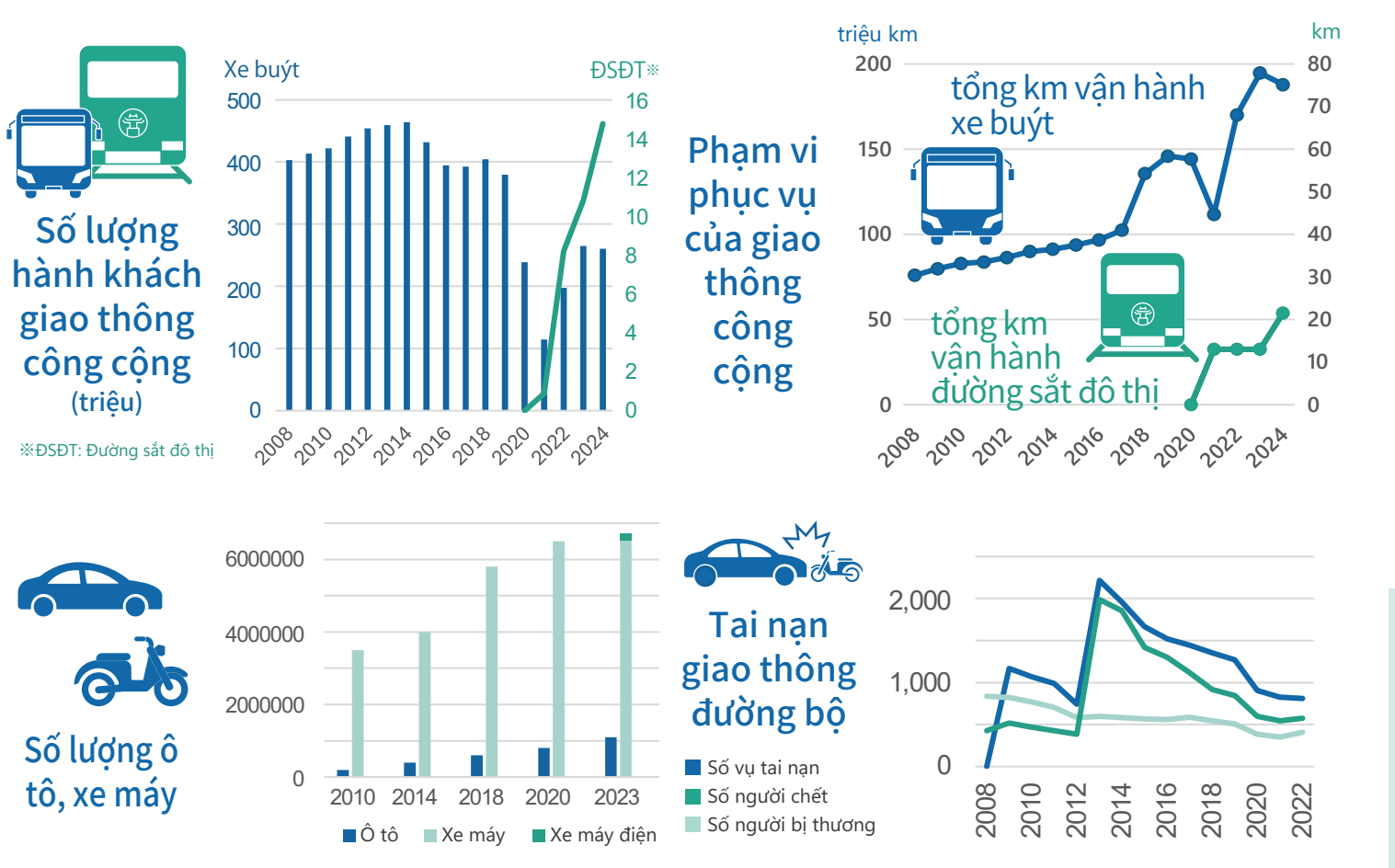
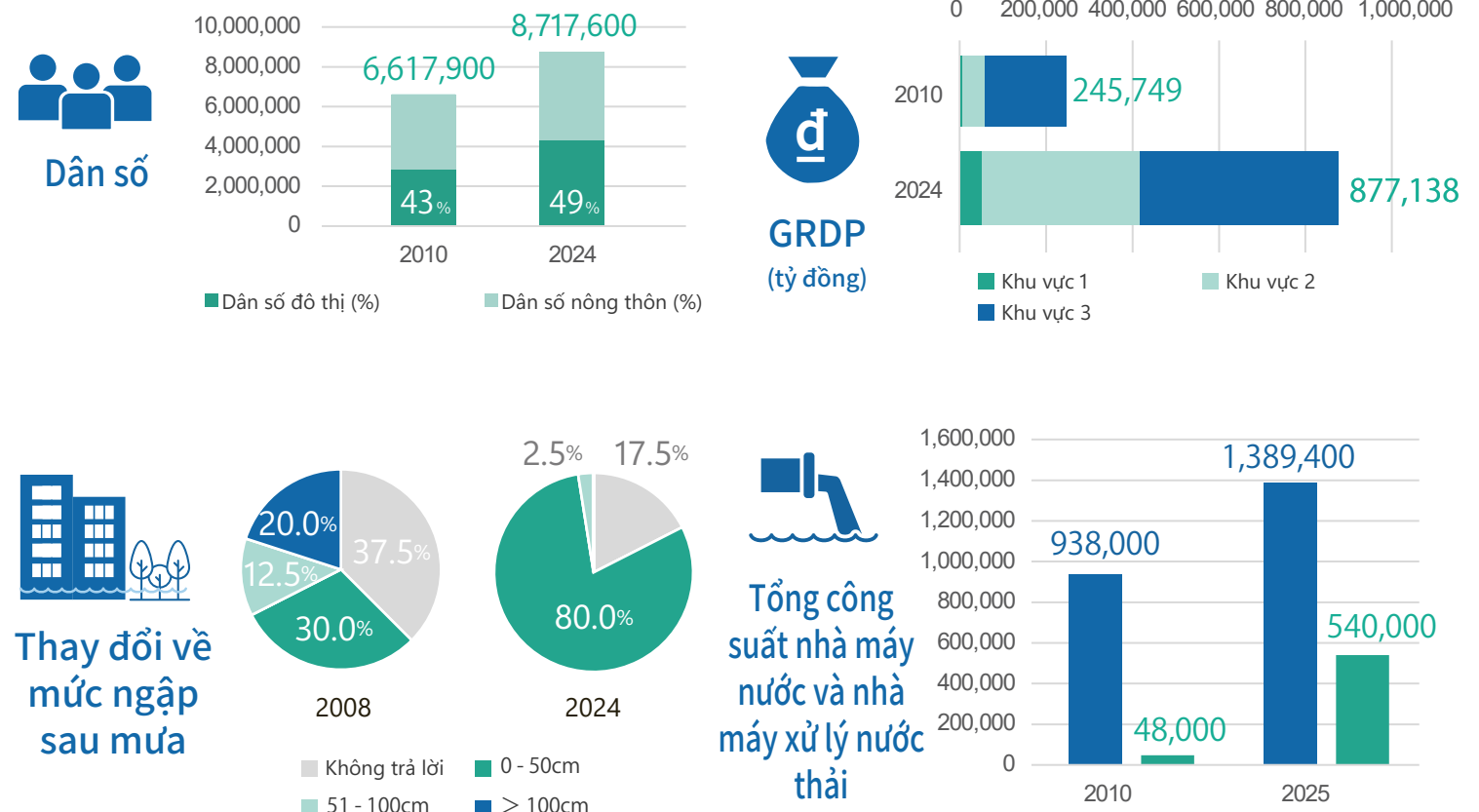
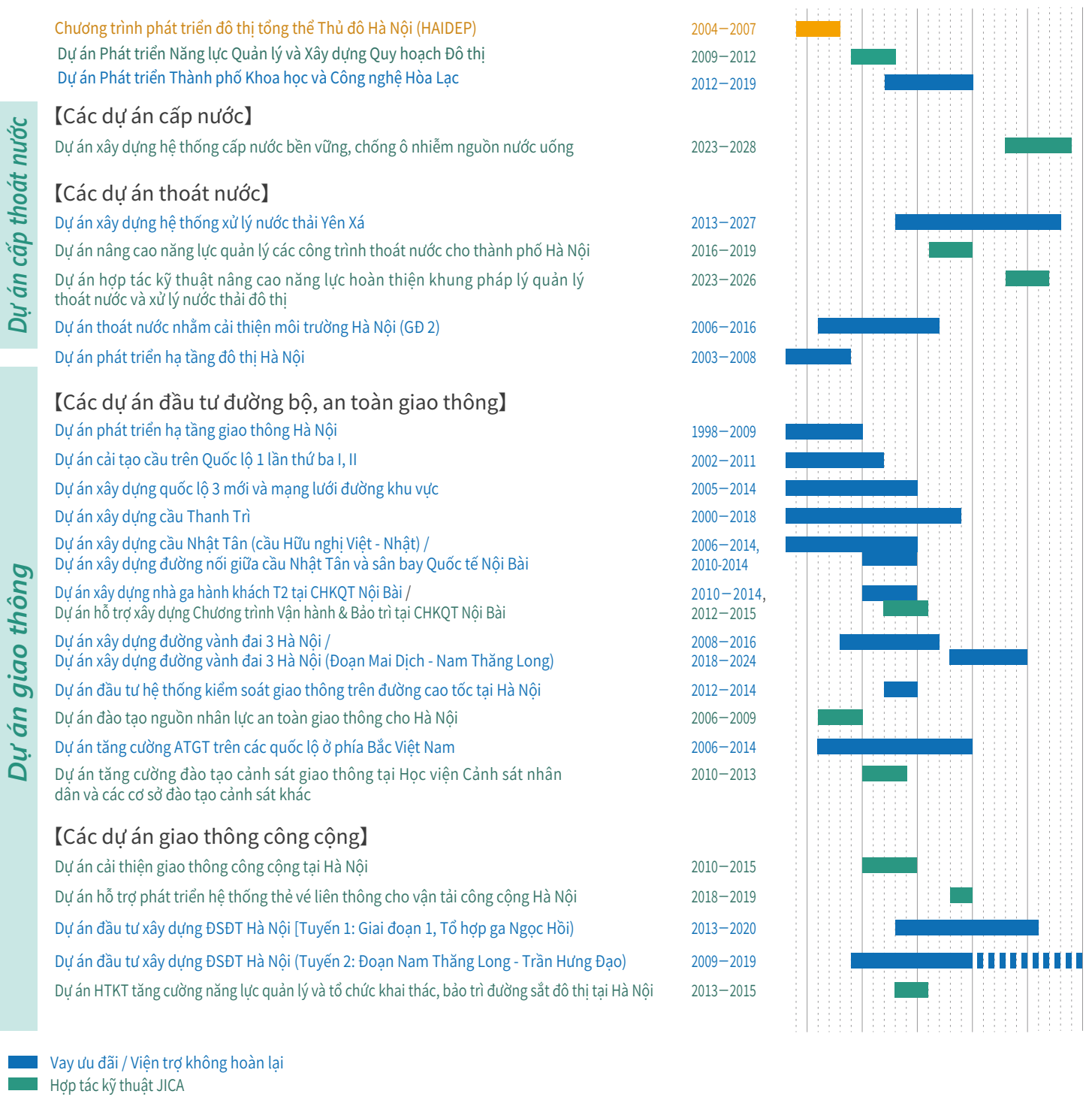

Những thay đổi của Hà Nội sau HAIDEP

Các dự án ODA của Nhật Bản

Từ các đề xuất của HAIDEP, đã có nhiều dự án được triển khai. Trong đó, các dự án giao thông đô thị và cấp thoát nước đã đạt được những kết quả đáng kể nhờ sự hỗ trợ của JICA.

Văn phòng Cơ quan Hợp tác Quốc tế Nhật Bản (JICA) Việt Nam
 Địa chỉ: Tầng 11, Tòa nhà CornerStone, 16 Phan Chu Trinh, phường Cửa Nam, Hà Nội, Việt Nam
 Tel: +84(24)3831-5005-8
<https://www.jica.go.jp/vietnam>
 Xuất bản: Tháng Mười Một, 2025

Xây dựng một Hà Nội tốt đẹp hơn

Từ HAIDEP đến nay 20 năm phát triển

Chương trình phát triển đô thị tổng thể Thủ đô Hà Nội (HAIDEP)

GIỚI THIỆU

Vào đầu những năm 2000, Hà Nội phải đối mặt với làn sóng đô thị hóa chóng mặt. Cùng với sự gia tăng dân số và tăng trưởng kinh tế, một loạt thách thức bắt đầu xuất hiện, ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống đô thị như ùn tắc giao thông nghiêm trọng, tai nạn gia tăng và điều kiện sống ngày một xuống cấp. Trong bối cảnh đó, Cơ quan Hợp tác Quốc tế Nhật Bản (JICA) đã khởi động Chương trình Phát triển Đô thị Tổng thể Thủ đô Hà Nội (HAIDEP) như một dự án hợp tác kỹ thuật hướng tới sự phát triển bền vững cho thành phố. Được công bố vào năm 2007, HAIDEP đã giới thiệu một cách tiếp cận mới nhấn mạnh đến tính minh bạch và xây dựng sự đồng thuận trên cơ sở phân tích dữ liệu địa lý và thống kê, điều tra xã hội, tăng cường sự tham gia của người dân, tham vấn các bên liên quan và công khai kết quả.

HAIDEP là một bản quy hoạch phát triển đô thị toàn diện, đặt ra tầm nhìn tương lai cho Hà Nội trên nhiều lĩnh vực, bao gồm kinh tế-xã hội, giao thông, nước và môi trường sống. Sau gần hai thập kỷ, những ý tưởng và kết quả của quy hoạch này vẫn tiếp tục được các bên liên quan Việt Nam đánh giá cao, có ảnh hưởng lâu dài đến công tác quy hoạch đô thị, cũng như phát triển cơ sở hạ tầng giao thông và cấp thoát nước. Trên thực tế, tầm nhìn và định hướng phát triển cơ sở hạ tầng như HAIDEP đề xuất đã được từng bước triển khai thông qua các dự án hợp tác kỹ thuật, dự án vay ODA về sau hay nhờ chính ngân sách của Hà Nội.

Đề xuất HAIDEP

Tầm nhìn và mục tiêu
 Một thành phố hấp dẫn với mặt nước, cây xanh, văn hóa

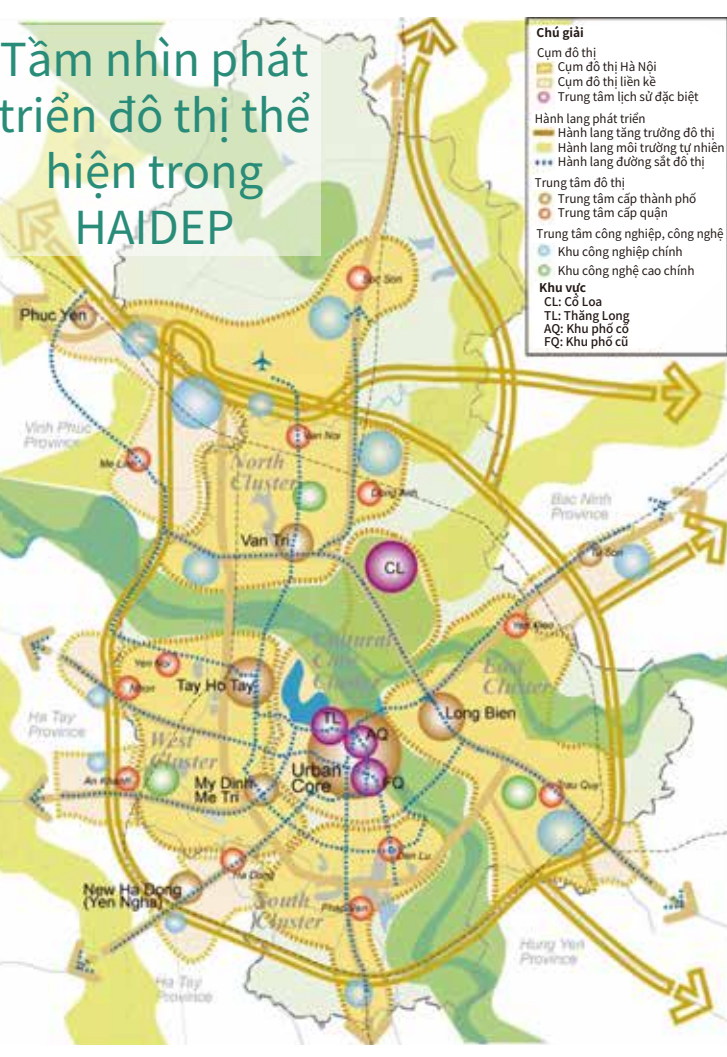
Các chương trình lập, thực hiện và quản lý quy hoạch

- Quy hoạch dựa trên dữ liệu:** Hệ thống thông tin địa lý (GIS), khảo sát hộ gia đình, v.v.
- Triển khai lập quy hoạch:** Phát triển nguồn nhân lực, đảm bảo nguồn lực tài chính, phương thức dự báo,...
- Đảm bảo sự tham gia của các bên:** Hội thảo chung, hội thảo chuyên đề, họp nhóm, làm việc với các bên liên quan, các chi số giám sát, v.v.

Chương trình chiến lược

Đưa vào các luật và quy hoạch, kế hoạch khác nhau

Ý kiến của cán bộ/quan chức Chính phủ

- Tầm nhìn phát triển đô thị bền vững với trọng tâm là "mặt nước, cây xanh và văn hóa" được HAIDEP xây dựng đã trở thành nguyên tắc cơ bản trong quy hoạch đô thị ở Hà Nội và được phản ánh nhất quán trong các chính sách về sau.
- HAIDEP được công nhận là quy hoạch đầu tiên bao quát toàn diện các lĩnh vực phát triển đô thị, giao thông, môi trường nước và môi trường sống, đồng thời các phương pháp quy hoạch HAIDEP cũng đã có ảnh hưởng nhất định đến công tác lập và quản lý quy hoạch đô thị Việt Nam.
- Nội dung quy hoạch mạng lưới đường bộ và đường sắt đô thị, mặt dù đã qua các đợt điều chỉnh, vẫn tiếp tục được vận dụng cho đến ngày nay.
- Phương pháp tiếp cận tích hợp đối với lĩnh vực cấp, thoát nước, kiểm soát lũ lụt và quản lý hồ đã trở thành nền tảng cho các quy hoạch về sau.

Quá trình Phát triển

Bắt đầu mở rộng đô thị

Vào những năm 2000, tại thời điểm nghiên cứu HAIDEP, đã xuất hiện một số bất cập do đô thị quá tải. Mật độ tại trung tâm thành phố đã đạt đến điểm bão hòa, chính vì thế khi dân số tiếp tục gia tăng đã thúc đẩy việc mở rộng đô thị ra khu vực ngoại ô, đặc biệt là ở khu vực Cầu Giấy và Tây Hồ, nằm giữa đường Vành đai 2 và 3.

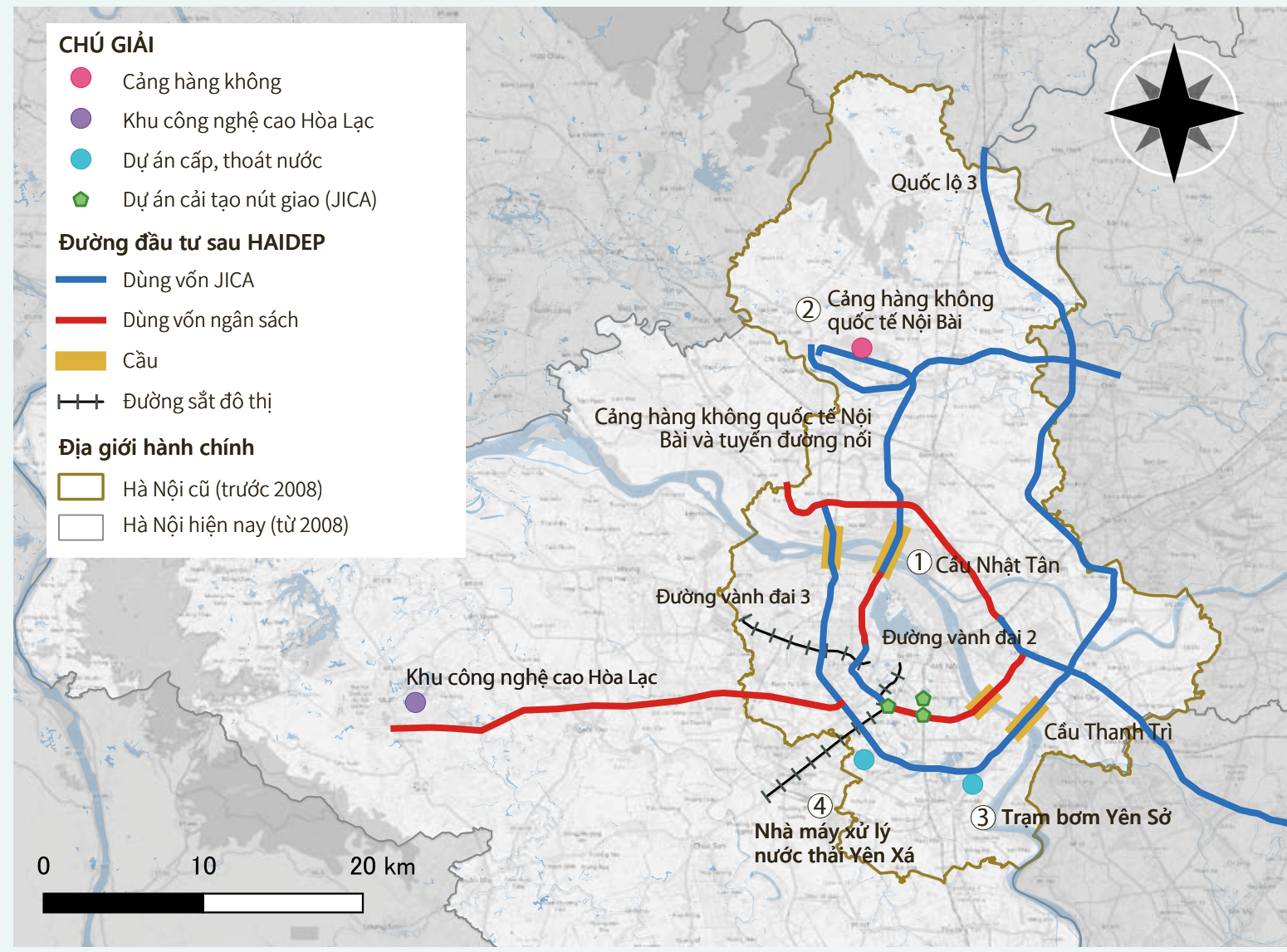
Mô hình đô thị của HAIDEP

HAIDEP đưa ra dự báo về tăng trưởng dân số trong tương lai đi cùng với sự phát triển kinh tế của Hà Nội, từ đó đề xuất cơ chế quản lý tăng trưởng đô thị tương ứng, giúp kiểm chế phát triển lan và ùn tắc giao thông. Cụ thể, HAIDEP khuyến nghị hình thành các tiểu trung tâm quanh vùng lõi đô thị, phát triển các đô thị vệ tinh, thiết lập mạng lưới đường sắt đô thị, cải thiện môi trường nước để hỗ trợ các đô thị vệ tinh này. Các dự án cần triển khai để hiện thực hóa các đề xuất này cũng đã được khởi xướng dưới dạng một kế hoạch tổng thể.

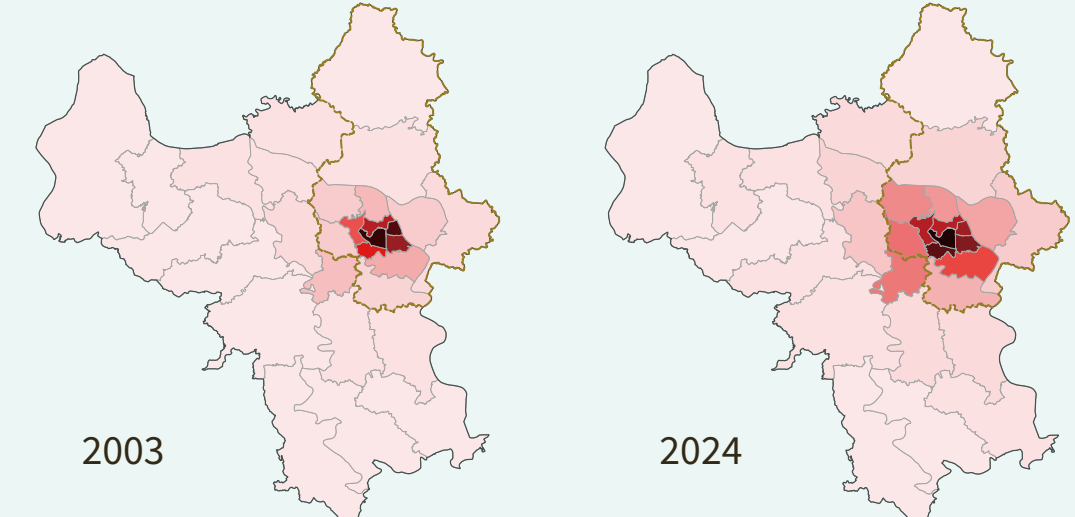
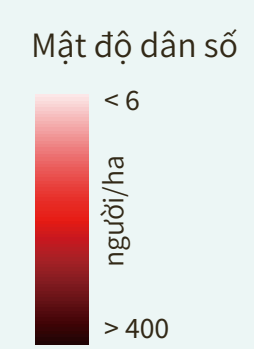
Hà Nội mở rộng địa giới hành chính

Từ Tháng 8/2008, thành phố Hà Nội mở rộng địa giới hành chính về phía tây và phía nam, và với tuyến đường Vành đai 3 mới, quá trình phát triển đô thị được đẩy nhanh ở khu vực bên ngoài đường vành đai này, đặc biệt là các vùng thuộc Từ Liêm, Hoàng Mai và Hà Đông. Trong những năm gần đây, sự phát triển đã mở rộng hơn nữa về phía tây. Để tăng cường kết nối qua sông Hồng, một loạt các cầu như Thanh Trì, Nhật Tân, Vĩnh Tuy đã được xây dựng, tạo điều kiện cho đô thị phát triển dọc theo các tuyến đường huyết mạch.

Phát triển hạ tầng sau HAIDEP

Thay đổi về mật độ dân số

Hiện tại Thách thức về tái bố trí các chức năng đô thị

Đô thị Hà Nội tiếp tục mở rộng nhưng phần lớn các dự án mới vẫn là phát triển khu dân cư, trong khi các chức năng kinh doanh và thương mại vẫn tập trung ở khu vực trung tâm thành phố. Cấu trúc đô thị đơn cực này đã dẫn đến tình trạng ùn tắc giao thông nghiêm trọng vào giờ cao điểm và kèm theo đó là ô nhiễm không khí. Để có được cấu trúc đô thị cân bằng như HAIDEP đề xuất, điều cần thiết là đẩy nhanh phát triển đường sắt đô thị và thực hiện quy hoạch đô thị tích hợp.

Phát triển mạng lưới giao thông

Mạng lưới đường bộ

Dựa trên đề xuất của HAIDEP, tuyến đường nổi tới sân bay Nội Bài, cầu Nhật Tân, đường vành đai 3 đã được xây dựng bằng vốn JICA. Các dự án này đã giúp nối liền các mối liên kết còn thiếu trong mạng lưới đường bộ, từ đó tăng cường năng lực giao thông và sự thuận tiện cho người dân.

Giao thông công cộng

Theo đề xuất của HAIDEP, quá trình phát triển đường sắt đô thị đã từng bước được triển khai với sự hỗ trợ của các nhà tài trợ quốc tế, trong đó có Nhật Bản. JICA cũng có nhiều đóng góp trong việc cải thiện các dịch vụ vận tải công cộng thông qua các dự án hợp tác kỹ thuật về nâng cao năng lực quản lý và vận hành dịch vụ xe buýt.

An toàn giao thông

Kể từ HAIDEP, JICA đã áp dụng hướng tiếp cận toàn diện về an toàn giao thông tiếp qua các nỗ lực cải tạo công trình đảm bảo an toàn, tăng cường năng lực thực thi và hỗ trợ giáo dục nâng cao nhận thức. Nhờ đó, nhận thức của cộng đồng về an toàn giao thông từng bước được cải thiện, số vụ tai nạn giao thông hàng năm đã giảm một nửa trong mười năm qua.

Cải thiện Môi trường nước

Cấp nước

Đến năm 2024, phạm vi cấp nước máy ở trung tâm thành phố đã đạt gần 100%, đã ghi nhận sự chuyển dịch đáng kể từ nước ngầm sang nước mặt. Quá trình chuyển đổi này cũng đã góp phần vào công cuộc bảo tồn nước ngầm.

Thoát nước và quản lý hồ

Từ đề xuất của HAIDEP, nhiều nhà máy xử lý nước thải đã được xây dựng và đã có các dự án làm sạch nước hồ và hồi sinh các con sông. Trạm bơm Yên Sở do JICA hỗ trợ đã giúp tăng đáng kể khả năng tiêu thoát nước với công suất từ 15m³/s (chạy tự nhiên) tới 90m³/s (bơm cưỡng bức), góp phần rất lớn vào việc giảm thiệt hại do ngập lụt tại khu vực trung tâm thành phố.

Hệ thống thoát nước thải

Với sự hỗ trợ của JICA, Nhà máy xử lý nước thải Yên Xá đã được đầu tư xây dựng. Nhờ đó, công suất xử lý nước thải chung của thành phố đã tăng gần gấp đôi, góp phần tạo ra một môi trường đô thị sạch và an toàn hơn cho khu vực trung tâm.

Tác động từ sự phát triển

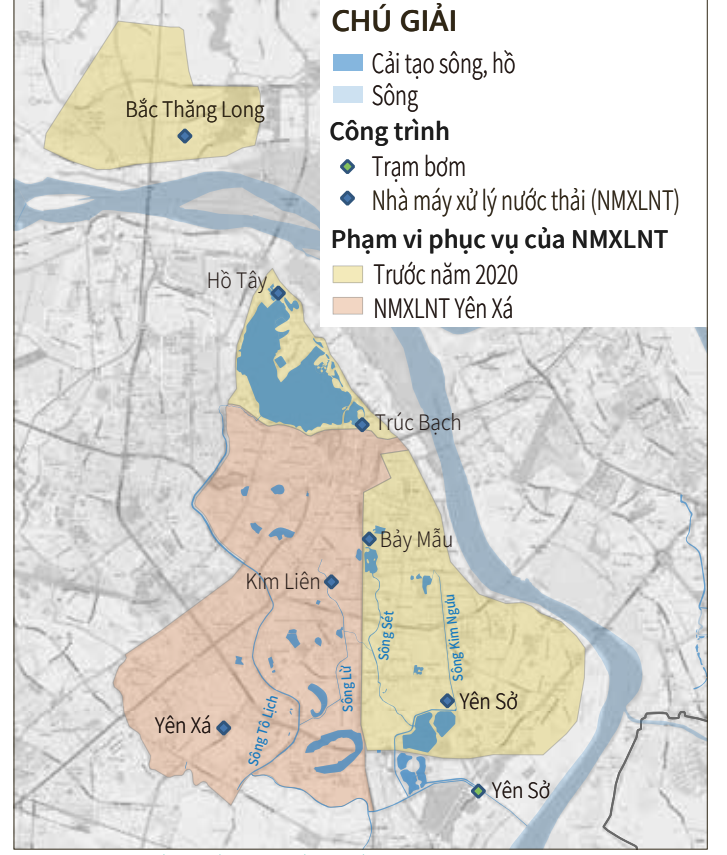
Xây dựng một đô thị và một xã hội tập trung vào giao thông công cộng

HAIDEP đề cao mục tiêu xây dựng một đô thị và một xã hội phát triển lấy giao thông công cộng làm trung tâm. Mạng lưới đường sắt đô thị do HAIDEP đề xuất đã từng bước hình thành, mạng lưới xe buýt cũng được mở rộng. Thúc đẩy Phát triển theo định hướng Giao thông công cộng (TOD) được coi là một thách thức phát triển lớn, theo đó phát triển đô thị tích hợp kết hợp với đường sắt đô thị dự kiến sẽ được thúc đẩy.

Đường vành đai 3

Cải thiện môi trường nước và môi trường sống

Nhà máy xử lý nước thải, trạm bơm, khu vực thực hiện dự án

Đánh giá của người tham gia giao thông

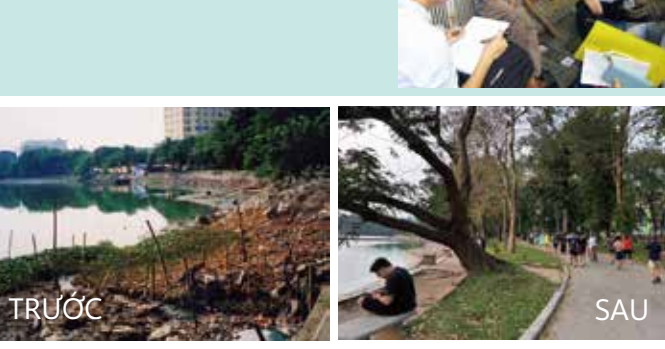
- Trước đây, người dân phải đi đường vòng hoặc lái xe trên những con phố hẹp qua khu dân cư và mặt đường kém. Nhờ những cải thiện về đường bộ, độ tin cậy, sự thoải mái và an toàn khi người dân tham gia giao thông đã được cải thiện.
- Sự ra đời của đường sắt đô thị đã rút ngắn thời gian di chuyển và giúp việc đi lại trở nên thoải mái hơn.
- Dịch vụ xe buýt và đường sắt đô thị đã giúp cải thiện rõ rệt an toàn giao thông.
- Trung chuyển từ BRT (xe buýt nhanh) sang các phương thức khác mất thời gian. Cần cải thiện sự thuận tiện trong việc trung chuyển giữa các phương thức giao thông công cộng hiện hữu.

Dựa trên các đề xuất của HAIDEP, một loạt các quy hoạch trong lĩnh vực cấp thoát nước đã được xây dựng, các dự án đầu tư xây dựng hạ tầng đã được triển khai. Môi trường nước xung quanh hồ được cải thiện cũng góp phần làm cho điều kiện sống của người dân tốt hơn.

Đánh giá của cư dân sống gần hồ

- Nhiều con kênh đã được bê tông hóa và chuyển thành đường giao thông; cải thiện khả năng tiếp cận và giảm mùi hôi thối.
- Trước đây, cứ mưa to là ngập lụt, nhưng từ hồi có các dự án cải tạo thì ít ngập hơn, ngập cũng không sâu như trước.
- Tình hình an ninh quanh các hồ đã cải thiện nhiều, nhà cửa được xây dựng nhiều hơn ở khu vực quanh hồ.
- Môi trường quanh hồ sạch hơn nên ngày càng được người dân sử dụng làm nơi thư giãn và giải trí.

Khu vực quanh hồ nhờ quản lý tốt đã trở thành công viên

Hà Nội hướng tới tương lai

Kể từ sau HAIDEP, dù Hà Nội đã có nhiều thành tựu về tăng trưởng kinh tế nhưng trước mắt vẫn còn vô số thách thức, bao gồm việc tập trung chức năng ở trung tâm thành phố, sự bất tiện của giao thông công cộng, ô nhiễm không khí và nguy cơ ngập úng. Để nâng cao năng lực cạnh tranh quốc tế mà vẫn bảo tồn được các giá trị cốt lõi gồm mặt nước, cây xanh và văn hóa, đồng thời xây dựng thành phố đáng sống hơn, điều cốt yếu là Nhà nước, doanh nghiệp và người dân phải cùng nhau thực quy hoạch một cách bền vững và nhanh chóng.

Hà Nội hài hòa với môi trường, nơi mọi người đều có thể sống thoải mái

Xác lập lại cấu trúc đô thị

- Phát triển đô thị vệ tinh
- Lập các quy hoạch đô thị mới
- Hình thành mạng lưới giao thông vùng

Cải thiện điều kiện giao thông

- Phát triển đường sắt đô thị
- Mở rộng mạng lưới tuyến xe buýt
- Đẩy mạnh phát triển đô thị gắn với với đường sắt đô thị

Cải thiện môi trường và cấp thoát nước

- Tăng cường hạ tầng thoát nước
- Cải thiện tỷ lệ kết nối cống thoát nước
- Bảo tồn không gian xanh và khu vực ven sông hồ

Tăng cường quản trị

- Thiết lập hệ thống chia sẻ dữ liệu
- Tăng cường quan hệ đối tác công tư
- Xác lập rõ vai trò trong bối cảnh tái cơ cấu tổ chức Nhà nước

